

**TÜRK MİTOLOJİSİNDEKİ KARAKTERLERİN TÜRK SİNEMASINA
UYARLANMASI: DEDE KORKUT HİKÂYELERİ FİMLERİ¹**

*Adaptation of Characters from Turkish Mythology into Turkish Cinema: Dede Korkut
Stories Films*

Hatice Özkim², Nesrin Kula Demir³

Makale Bilgisi	Özet
<i>Araştırma Makalesi</i> <i>Gönderilme:</i> 30 Ocak 2025 <i>Kabul:</i> 12 Şubat 2025 <i>Yayın:</i> 25 Şubat 2025 <i>Anahtar kelimeler:</i> Türk mitolojisi, Hikâye, Karakter, Türk sinema	İnsanlık, yaratıcılığı ve yaratıcıyı anlama arayışıyla mitoloji kavramını ortaya çıkarmıştır. Mitoloji, mitleri araştıran, anlamlarını inceleyen ve yorumlayan bir bilim dalıdır. Türk mitolojisi, Türklerin varoluşunu, yaşayışlarını ve efsanelerini içermektedir. İslamiyet öncesi ve sonrasında destanlar ve hikâyeler şeklinde ifade edilen Türk mitolojisi, toplumun inançlarını ve kültürünü yansıtan bir araçtır. Dede Korkut hikâyeleri, Türk mitolojisinde İslamiyet öncesi ve sonrası Türk kültürünün özelliklerini başarılı bir şekilde yansıtmaktadır. Bu çalışma, Türk mitolojisinden günümüze ulaşan Dede Korkut hikâyelerinden seçilen karakterleri ve Türk sinemasındaki yansımalarını ele almaktadır. Araştırılan literatür ve elde edilen bilgiler doğrultusunda, Türk mitolojisindeki karakterler, mekanlar, motifler ve semboller üzerinde bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Dede Korkut hikâyelerinden seçilen karakterlerin Türk sinemasındaki yansımaları, analizleri ve benzerlikleri, Türk sineması perspektifinde ele alınmaktadır. Dede Korkut hikâyelerinden Salur Kazan, Deli Dumrul ve Bamsı Beyrek gibi karakterlere odaklanılmış ve Türk mitolojisindeki karakterlerle Türk sinemasındaki benzerlikler ve farklılıklar karakter analizi ile incelenmiştir. Türk sinemasındaki karakterlerin, Türk mitolojisindeki karakterleri yansıttığı sonucuna ulaşılmıştır.
Article Information	Abstract
<i>Research Article</i> <i>Received:</i> January 30, 2025 <i>Accepted:</i> February 12, 2025 <i>Published:</i> February 25, 2025 <i>Keywords:</i> Turkish mythology, Story, Character, Turkish cinema	Humanity has brought forth the concept of mythology in its quest to understand creativity and the creator. Mythology is a branch of science that investigates, examines, and interprets myths. Turkish mythology encompasses the Turks' existence, way of life, and legends. Turkish mythology, expressed in the form of epics and stories, both before and after the spread of Islam, serves to reflect the beliefs and culture of society. The Dede Korkut stories successfully depict the characteristics of Turkish culture before and after Islam's arrival. This study focuses on selected characters from the Dede Korkut stories that have survived from Turkish mythology to the present day and their reflections in Turkish cinema. Considering the literature reviewed and the information obtained, an examination of Turkish mythology's characters, locations, motifs, and symbols has been conducted. The reflections, analyses, and similarities of the selected characters from the Dede Korkut stories in Turkish cinema are discussed from the perspective of Turkish cinema. Characters such as Deli Dumrul, Salur Kazan, and Bamsı Beyrek from the Dede Korkut stories are analyzed with character analysis, highlighting the similarities and differences between Turkish mythology and Turkish cinema. It is concluded that Turkish cinema characters reflect Turkish mythology's characters.

Kaynak/Cite: Özkim, H. & Kula Demir, N. (2025). Türk mitolojisindeki karakterlerin Türk sinemasına uyarlanması: Dede Korkut Hikâyeleri filmleri. *Lokum Sanat ve Tasarım Dergisi*, 3(1), 120-134.

 iThenticate
İntihal / Plagiarism

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve yayın öncesi intihal taraması yapılmıştır. / This article has been reviewed by at least two reviewers and has been checked for plagiarism before publication.

¹ Bu çalışma, 11 Ekim tarihinde sunulan aynı adlı yayımlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Yüksek lisans öğrencisi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Bölümü, haticeozkim@gmail.com, ORCID:0000-0002-0765-271X

³ Prof. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sinema ve Televizyon Bölümü, dknesrin@aku.edu.tr, ORCID:0000-0003-4311-9477

GİRİŞ

Türk mitolojisinin sinemadaki etkileri ve özellikle Dede Korkut hikâyelerinin film uyarlamaları üzerine odaklanmaktadır. İnsanlık tarihi boyunca, mitoloji toplumların kültürel ve manevi değerlerini yansıtan önemli anlatılardır. Mitolojiler, toplumların dünya görüşlerini, inanç sistemlerini ve tarihsel süreçlerini anlamada kritik bir rol oynamaktadır. Sinema ise, 20. yüzyıldan bu yana popüler kültürün en güçlü araçlarından biri olarak, bu mitolojik anlatıları geniş kitlelere ulaştırmanın etkili bir yolunu sunmaktadır.

Sinema ve mitoloji arasındaki bağ, görsel sanatların hayal gücüyle nasıl şekillendiğini ve mitolojik unsurların modern anlatılara nasıl entegre edildiğini ortaya koymaktadır. Sinema, insanların hayal dünyalarını ve toplumsal değerlerini yansıtmak için güçlü bir mecra olup, mitolojik karakterler ve hikâyeler bu bağlamda sıkça kullanılmaktadır. Mitolojik karakterlerin ve hikâyelerin sinemada nasıl işlendiği ve bu uyarlamaların orijinal hikâyelerle olan benzerlik ve farklılıkları, kültürel mirasın sinemaya yansıtılmasının önemini vurgulamaktadır.

Özellikle Türk mitolojisi, binlerce yıllık geçmişi ve zengin karakterleriyle sinema için önemli bir ilham kaynağıdır. Türk mitolojisinin en önemli eserlerinden biri olan Dede Korkut hikâyeleri, Oğuz Türklerinin dünya görüşünü ve yaşam biçimini yansıtan destansı anlatılardır. Bu hikâyeler, Türk kültürünün ve tarihinin önemli bir parçası olup, sinemaya uyarlanarak modern izleyiciye sunulmaktadır. Dede Korkut hikâyelerinin film uyarlamaları, Türk halkının derin köklerine olan bağlılığını ve tarihsel mirasını modern seyirciyle buluşturmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Dede Korkut hikâyelerinden uyarlanan üç filmdeki karakterlerin analizini yaparak, bu karakterlerin olay örgüsüne katkılarını ve dönüşümlerini incelemektir. Karakterler, ana, norm, kart ve fon karakterler olarak sınıflandırılarak ele alınacak ve bu sınıflandırma doğrultusunda her bir karakterin anlatıya olan etkisi değerlendirilecektir. Ayrıca, bu karakterlerin orijinal hikâyelerdeki rollerine sadık kalınıp kalınmadığı ve sinemada nasıl bir dönüşüm geçirdikleri de analiz edilecektir.

Bu inceleme, mitolojik anlatıların sinemada nasıl dönüştüğünü ve izleyiciye nasıl aktarıldığını anlamak için bir temel sunacaktır. Mitolojinin sinemadaki kullanımı, kültürel mirasın yaşatılmasında ve yeni nesillere aktarılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Dede Korkut hikâyelerinin film uyarlamaları, Türk mitolojisinin ve kültürel değerlerinin modern çağda nasıl yeniden yorumlandığını ve korunduğunu gözler önüne serecektir. Bu çalışmanın bulguları, sinema ve mitoloji arasındaki etkileşimin daha geniş bir anlayışını sağlayarak, kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında sinemanın rolüne dikkat çekecektir.

Dede Korkut Hikâyelerinin Sinemadaki Yansımaları

İnsanlık, varoluşunu ve kökenini sorgulayıcı bir varlık olarak nitelendirilmektedir, bu nedenle geçmişe yönelik araştırmalara büyük ilgi göstermektedir. Günümüzde, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte, insanlar tarihi ve mitolojiyi daha yakından araştırma imkânına sahiptir. Ancak, eski çağlara gidildiğinde, bilgilere erişim konusunda sınırlılıklar yaşanmaktadır. Sınırlı bilgiler nedeniyle, insanların kendi varoluşları ve yaratılışları hakkında anlam aramak için efsaneler ve mitolojik hikâyeler gibi kaynaklara başvurdukları görülmektedir.

Mitoloji, bir toplumun hikâyelerini, efsanelerini ve inançlarını içeren önemli bir

bilgi kaynağıdır (Beğenç, 1967, s.7). Her medeniyetin kendine özgü bir mitolojisi bulunmakta ve bu mitolojiler genellikle o toplumun kültürel ve tarihsel arka planını yansıtmaktadır. Özellikle, Türk mitolojisi binlerce yıllık bir geçmişe sahiptir ve Türk kültürünün önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Roux, 2011, s.4). Türk mitolojideki karakterler, Türk halkının ortak belleğinden derin izler taşıdığı varsayılmakta ve Türk sinemasında da sıklıkla ilham kaynağı olmaktadır, birçok filmde temel tema veya karakterler olarak kendini göstermektedir.

Sinema, insanların hayal dünyalarını görsel bir şekilde ifade etmek için kullanılan bir sanat formudur. Mitoloji ise, hayallerin ürünüdür ve insanların hayal gücüyle şekillenmektedir (Bazin, 2022, s.143). Bu nedenle sinema ve mitoloji arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır. Sinemada mitolojik karakterler ve hikâyeler farklı şekillerde işlenerek izleyicilere sunulmaktadır. Mitoloji, sinema dünyasına uzun yıllardır ilham vermektedir (Gündüz, 2018, s.43). Günümüz sinemasında mitolojik karakterler ve hikâyeler, özellikle fantastik filmlerde sıklıkla kullanılmaktadır. Mitolojinin günümüz sinemasına etkisi, filmleri daha ilgi çekici hale getirmektedir (Ferro, 2017, s.31). Mitoloji, insanlık tarihi boyunca varlığını sürdüren bir kavram olup edebiyat, sanat, felsefe ve din gibi birçok alanda kendine yer bulmaktadır. Günümüzde ise sinema, mitolojik hikâyeleri ve karakterleri kullanarak popüler yapıtlar üretmektedir (Onaran, 2012, s.5).

Mitolojinin sinemadaki etkisi, farklı türlerdeki filmlerde sembolik olarak alt metinlerde kullanıldığı görülmekte ve bu etkileşim, çeşitli filmlerde mitolojik anlatıların ve karakterlerin uyarlama sürecinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. (Bordwell ve Thompson, 2009, s.62-63). Uyarlama, bir sanat eserinin farklı bir sanat formuna uyarlanmasını ifade edilmektedir. Edebi eserlerin sinemaya uyarlanması sıkça gerçekleşmekte, ancak başarılı bir uyarlamada, orijinal yapının korunması ve yeni bir formun eklenmesinin dengelemesi gereken bir süreç (Çöm, 2023, s.589) olduğu düşünülmektedir. Uyarlamalar, eserin özgün dilini korurken aynı zamanda farklı bir bakış açısı sunabilmektedir. Türk mitolojisinin sinemaya aktarılması da kültürel mirasın gelecek kuşaklara taşınmasına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Dede Korkut hikâyeleri, destandan halk hikâyesine geçiş döneminin ürünü olarak kabul edilmektedir. Türk halk hikâyelerinin en eski örneklerinden biri olarak görülen bu hikâyeler, geleneksel Türk dünya görüşünün önemli bir anlam alanını oluşturmaktadır. Dede Korkut hikâyeleri, Oğuz Türklerinin dünya görüşünü temsil etmektedir. Ayrıca, bu hikâyelerdeki kahramanlar, Türk halkının güçlü ve cesur yanını yansıtmaktadır. Dede Korkut hikâyeleri, Türk kültürünü ve tarihini yansıtan önemli bir eser olarak kabul edilmektedir. Dede Korkut hikâyelerinin Türk sinemasına uyarlanması, Türk kültürüne ve tarihine önemli bir atıf olduğu düşünülmekte, çünkü bu uyarlamalar Türk halkının derin köklerine olan bağlılığını ve tarihsel mirasını modern seyirciyle buluşturmaktadır (Ilıcak & Bal, 2020, s.298; Köse, 2020, s.74; Shahgoli vd., 2019, s.149).

Dede Korkut hikâyelerinde en önemli yapı taşlarından biri karakterlerdir. Hikâyeler, bu karakterler etrafında şekillenmektedir. Hikâyede olayın meydana geldiği noktada, yaşanan olayların oluşmasına sebep olan, onu oluşturan öğeler bulunmaktadır. Hikâyede anlatılan veya değişik şekillerde ifade edilen olay örgüleri için gerekli insan tipleri bulunmaktadır ve bu tipler belirli başlıklar altında isimlendirilmektedir. Hikâyede bulunan her karakterin kendine özgü bir yeri ve bir görevleri bulunmaktadır. Hikâyede olayların gerçekleşebilmesi için, bu karakter türlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu karakter türleri kısaca ana, norm, kart ve fon karakter olarak dört gruba ayrılmaktadır Karataş,

2014, s.62).

Hikâyede olayların merkezinde yer alan en önemli karakter ana karakterdir. Hikâyede olay örgüsü ana karakter etrafında başlamakta ve bitmektedir. Hikâyeye, ana karakter üzerinden gelişmektedir. Başkahraman hikâyenin bir bakıma oluşturulma sebebidir. Daima tek bir kişidir. Norm karakter başkahramandan sonra gelen karakterdir, en çok boyutlu olan ve en fazla derinliğe sahip olan kahramandır. Norm karakterlerin görevi zıtlık yaratmak ya da okuyucuda rahatlama etkisi vermek olsa da asıl görevi hikâyedeki ana kahramanın yanında yer almak ve ana karaktere ayna görevinde bulunmaktır. Hikâyede kart karakter tek boyutluluğun sembolüdür. Bu karakterler bir boyutlu şekilde sunulmaktadır. Özellikleri değişmez, her zaman, her yerde davranış biçimleri aynı olduğu görülmektedir. Kart karakter hikâyede genellikle ana karakterin karşısında durmakta, ona zorluk çıkarmakta ve düşmanca davranışlar sergilemektedir. Fon karakterler ise, hikâyede en az değinilen ve herhangi bir derinliğe sahip olmayan karakter grubudur. Bu karakterler yapının devam etmesine yardımcı unsurdur. Bir nevi dekoratif olarak kullanılmaktadırlar. Hikâyedeki olayların oluşumunda arka planda kullanılan karakter türleridir (Güleryüz, 2021, s.317-319).

Bu çalışma, Dede Korkut hikâyelerinden seçilerek uyarlanan üç film içerisinde seçilen karakterleri incelemektedir. Karakterlerin seçilen uyarlamalarda rolüne yani önemine göre ana karakter, norm karakter, kart karakter ve fon karakter başlıkları altında ele alarak bu kahramanların olay örgüsüne katkıları ile dönüşümleriyle birlikte ana hikâyedeki karakterler ile benzerlikleri yazılmaktadır.

ARAŞTIRMANIN GENEL ÇERÇEVESİ

Araştırmanın Hipotezi

“*Türk mitolojisinin Türk sinemasına uyarlanmasında, Dede Korkut hikâyeleri içerisinde bulunan karakterlerin sinema filmlerine yansımaları bulunmaktadır*” önermesi, araştırmanın temel hipotezini oluşturmaktadır. Türk mitolojisi içerisinde önemli bir yere sahip olan Dede Korkut hikâyelerinden seçilerek, Türk sinemasına uyarlanan; *Salur Kazan Zoraki Kahraman*, *Deli Dumrul* ve *Bamsı Beyrek* filmleri, Türk kültürü ve tarihine olan ilgiyi göstermektedir. Ayrıca, mitolojik karakterlerin sinemadaki kullanımları, karakterlerin simgesel anlamlarını yansıtmakta ve Türk mitolojisinin günümüz kültürüne olan etkisini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini, Türk sinemasında mitolojik karakterlerin yer aldığı tüm filmler oluşturmaktadır. Bu evrenin tamamını incelemek çalışmanın sınırlarını aşacağından, çalışmada örneklem, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak Türk sinemasında mitolojik karakterlerin ana kahraman olduğu filmler seçilerek oluşturulmaktadır. Son dönemde vizyona giren Türk mitolojisini konu alan filmlere bakıldığında Dede Korkut hikâyelerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu nedenle çalışmada, *Salur Kazan: Zoraki Kahraman* (2017), *Deli Dumrul* (2017) ve *Bamsı Beyrek* (2017) gibi Burak Aksak’ın yönetmenliğini yaptığı filmler incelenmek üzere seçilmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışma, Türk mitolojisi ve sineması arasındaki etkileşimleri ele almakta ve mitoloji içerisindeki karakterlerin sinemaya nasıl yansıdığını incelemektedir. Bu amaçla çalışmada karakterleri analiz edebilmek için içerik analizi yönergesi oluşturularak

çözümlemeler yapılmaktadır. İçerik analizinin, bir metnin veya görsel eserin içeriğini ayrıntılı bir şekilde incelemek temaları, motifleri, sembolleri ve anlatıları anlamak ve yorumlamak için kullanılan bir yöntem olduğu bilinmektedir (Ültay, E. vd, 2021, s.190). Karakter analizi, bir eserde yer alan karakterlerin davranışlarını, kişilik özelliklerini ve ilişkilerini inceleyen ve hikâyenin derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayan bir analiz yöntemi olarak görülmekte ve karakterin derinlemesine incelenmesi için kullanılmaktadır. Karakterin dış görünüşünün, giyiminin, mimiklerinin, jestlerinin ve diğer fiziksel özelliklerinin değerlendirmede kullanılmakta, bunun yanı sıra, karakterin dil kullanımı, konuşma tarzı, aksanı veya söylem tarzı gibi dilbilimsel öğelerinde analiz edilmesine yardımcı olmaktadır (Bayrak, 2014, s.106).

Çalışmada karakter analizi yapabilmek için çalışmada öncelikle Dede Korkut hikâyeleri içerisinde film ile aynı isme sahip olan üç hikâye özetlenmektedir. Daha sonra filmler özetlenerek uyarlama ve hikâye arasında benzerlikler ya da farklılıklar ortaya konulmuştur. Dede Korkut hikâyeleri filmlerinde bulunan karakter asıl hikâyedeki karakterler ile karşılaştırılarak fiziksel, sosyolojik ve psikolojik özellikleri analiz edilmektedir. Çözümlenen karakterlerin analiz edilebilmesi için veri ve bulguların değerlendirilmesi bölümünde karakterler için hazırlanan içerik analizi yönergesi kullanılarak karakterlerin çözümlemesi yapılmaktadır. Hikâyeden filme uyarlanan karakterlerin birbirleri ile karşılaştırılmaları yapılmakta, benzerlikleri olup olmadığının anlaşılabilmesi için hazırlanan sorular seçilen karaktere uygulanmaktadır.

VERİ VE BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aşağıdaki tablolarda Dede Korkut hikâyelerinden seçilerek uyarlanan 3 filmdeki karakterlerinin benzerlikleri tablolar halinde sunulmakta, sınıflandırma çerçevesinde karakter türlerine göre karakterlerin hikâyede ve filme uyarlamaları ile benzerlik ölçümleri yapılmaktadır. Hikâyeler ile uyarlanan filmler arasında benzerlik tabloları, ilave/eksiltme yapılan, yeni oluşturulan ve de değiştirilen karakterler tabloları ve karşılaştırma tabloları ile görsel ve yazınsal olarak benzeyen ve az benzeyen karakter çözümlemeleri yapılmaktadır.

Dede Korkut Hikâyeleri: Salur Kazan Hikâyesi ve Filminin İncelenmesi

Dede Korkut hikâyeleri içerisinde bulunan Salur Kazan'ın evinin yağmalanması hikâyesi, Salur Kazan ve Oğuz Beyleri av sırasında Oğuz Beyleri av sırasında Şöklü Melik ve adamlarının Salur Kazan'ın obasını yağmalamasından başlamaktadır. Tüm obası yağmalanan Salur Kazan avda uyduğu sırada kâbus görerek, obasına endişe ile geri gelmektedir. Gördükleri karşısında adeta cinnet geçiren Salur Kazan, intikam duygusuyla kâfirlerin izini sürmekte, fakat bir iz bulamamaktadır. Dağa, taşta, kuşta obasına ne olduğunu soran Kazan Bey'e istediği cevabı Çoban vermektedir. Aldığı bu haberlerle yüreği kıyamete dönen Kazan Bey, hemen harekete geçmektedir. Çoban ve Kazan Bey, Şöklü Melik'in yurduna doğru yola çıkmaktadır. Bu sırada, Şöklü Melik ve adamları ziyafet kutlamaları yapmaktadır. Orada Kazan Bey'in karısına şarap sundurmak istemektedirler. Kazan Bey'in karını bulmak için, Uruz'u öldürmek ve sonrasında Burla Hatun'u tespit etmeyi ummaktadırlar. Uruz kâfirlere karşı cesurca, annesinin namusunu korumak için ölümü kabul etmektedir. Uruz idam edilmek üzereyken Kazan Bey ve çoban gelmektedir. Kazan Bey ve çobanın ardından diğer Oğuz Beyleri de gelerek savaşa dâhil olmaktadır. Şiddetli savaş sonrasında, kâfirler yenilmekte, Şöklü Melik öldürülmekte, ordusu dağıtılmaktadır. Kazan Bey'in zaferi destanlaşırken, Dede Korkut da ölümün gerçekliğini hatırlatarak dua etmektedir. (Ergin, 2003, s.29; Teyek, 2017, s.40; Köseoğlu, 2017, s.63; Zeyrek, 2015, s.71).

Salur Kazan hikâyesinden uyarlanan film farklılıklar içermesine rağmen aynı olay örgüsü ile başlamakta ve aynı sona ulaşarak bitmektedir. Film, komedi unsurları içermesi nedeniyle, Salur Kazan ve çobanın yol boyunca çeşitli olaylar yaşamaları gibi, hikâyede bulunmayan unsurların filmde eklenmiş olduğu göze çarpmaktadır. Örnek olarak; Salur Kazan'ın av sırasında avlanamaması, sosyal mesajları, mantardan zehirlenmesi, geri geldiğinde köpek saldırısına uğraması, çoban ile karşılaşarak yola çıkmaları ve yol boyunca ormanda at hırsızlarıyla karşılaşmaları, otostop çekmeleri, gollom ile karşılaşmaları, tepegöz ile karşılaşmaları, Deli Dumrul'dan dayak yemeleri, bir handa uymaları filme eklenen sahnelerden sadece birkaçıdır. Bir diğer farklardan biri de Uruz ve Burla Hatun karakterleridir. Karakterlerin uyarlama filminde değişime uğradığı gözlemlenmektedir. Uruz mertlikten uzak çapkın ve ergen bir genci canlandırırken, Burla Hatun'un ise, fiziksel farkları göze çapraktadır. Asıl hikâyeden uyarlanan filmde serim, düğüm, çözüm bölümleri ana hatlar ile aynı kalırken hikâyede olmayan bölümler ile süslediği görülmektedir. Ayrıca ana hikâyede olup filme eklenmeyen karakterlerinde olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte uyarlama filminde oluşturulan fon karakterlerde bulunmaktadır. Hikâye ve uyarlama filmi arasında farklar olsa da uyarlama filmi Salur Kazan'ın hikâyesini aktarması nedeni ile benzer olarak kabul edilmektedir.

Dede Korkut Hikâyeleri: Deli Dumrul Hikâyesi ve Filminin İncelenmesi

Dede Korkut hikâyeleri içerisinde bulunan Deli Dumrul hikâyesi; kuru dere üzerine kurduğu köprü üzerinden geçenlerden otuz akçe alması, geçmeyenleri döverek kırk akçe almasıyla başlamaktadır. Devamında ise, köprü'nün yakın obalarında bir gencin ölmesi üzerine, Deli Dumrul ölen gencin canını kurtarmak isteyerek Azrail'e kafa tutmaktadır. Azrail geldiğinde Deli Dumrul'u yere sermekte ve canını almak üzere iken Dumrul dua ederek yalvarmaktadır. Allah, yalvaran Deli Dumrul'a yerine can bulur ise, kurtulabileceğini söylemektedir. Böylece yerine can arayan Deli Dumrul önce babasından sonra da annesinden can istemektedir. Fakat umduğu gibi can bulamayan Dumrul en son eşinden helallik almaya geldiğinde eşinin canını vermesi üzerine bu kez kendisi eşinin ölümünü kabullenememektedir ve Allaha yeniden yalvaran Deli Dumrul bağışlanır ve eşi ile birlikte yüz kırk yıl ömür ile ödüllendirilmektedir (Abdulla, 2012, s.174-175; Parlak, 1999, s.22).

Asıl hikâye, Deli Dumrul'un köprüsünden geçenlerden ve geçmeyenlerden para almasından başlamaktadır. Deli Dumrul hikâyesinden uyarlanan filmde ise, Deli Dumrul'un doğumu, büyümesi, kendine bir iş bulamaması ve toplum içerisinde bir yer edinmemesi kısacası toplum tarafından dışlanması anlatılmaktadır. Asıl hikâyenin belli bir sahneden başlayarak kısıtlı karakter ve kısıtlı bir olay örgüsü barındırması nedeni ile filmde eksik kalan kısımların yönetmen tarafından tamamlandığı görülmektedir. Asıl hikâyenin özünü alan uyarlama filmi izleyicilere, gerçek Deli Dumrul karakterini farklı bir paralel evren içerisinde yeniden kurgulanan olaylar etrafında aktardığı görülmektedir. Hikâyeden uyarlanan filmin komedi unsuru olması hikâyenin dramatik ve kasvetli havasını bir anda değiştirerek izleyicileri eğlendirerek düşündürmektedir. Asıl hikâyede fon karakter olan Deli Dumrul'un eşi, annesi ve babası uyarlama filminde norm karakter olarak değişime uğradığı gözlemlenmektedir. Bununla birlikte Deli Dumrul'un eşi uyarlama filminde Günçiçek ismini alarak filmde, fakir bir obanın Beyinin ikinci kızını canlandırmaktadır. Ayrıca hikâyede olmayan karakterlerinde filme eklenerek asıl ana ve kart karakter olan Deli Dumrul karakteri yerine getirildiği düşünülmektedir. Hikâye ve uyarlama filmi arasında farklar olsa da uyarlama filminde Deli Dumrul'un hikâyesinin aktarması nedeni ile az benzer olarak kabul edilmektedir.

Dede Korkut Hikâyeleri: Bamsı Beyrek Hikâyesi ve Filminin İncelenmesi

Dede Korkut hikayeleri içerisinde yer alan Bamsı Beyrek hikayesinde, oğlu olmayan Büre Bey'e evlat vermesi için Oğuz Beylerinin Allah'a dua etmesi ile hikaye başlamaktadır. Devamında Bamsı Beyrek'in dünyaya gelmesi, büyümesi ve ad almak için kahramanlık göstermesi işlenmektedir. Kahramanlık yaptıktan ve adını aldıktan sonra ise, Banı Çiçek ile tanışması ve evlenmesi işlenmektedir. Düğün gününde ise, Tekfur ve adamları tarafından kaçırılarak yıllarca esir edilmektedir. Bu sırada Banı Çiçek sabır ile Bamsı Beyrek'i beklemektedir. Banı Çiçek'in abisi bu durumdan bir süre sonra rahatsız olarak Bamsı'nın ölü yada diri haberini getirene kardeşini vermek istemektedir. Bu durumdan yararlanan Yalancı Oğlu Yaltacık karakteri Bamsı'dan hile ile aldığı ve yıllarca sakladığı gömlegini yalandan kana bulayarak Bamsı'nın öldüğünü söylemektedir. Bu durumda Banı Çiçek ile evlenmeye hak kazanmaktadır. Düğün günü Bamsı bir şekilde kaçmakta ve geri gelmektedir. Banı ve Bamsı Beyrek yıllar sonra kavuşmaktadır (Köseoğlu, 2017, s.65-66; Teyek, 2017, s.58; Çobanoğlu, 2018, s.100).

Bamsı Beyrek hikayesinden uyarlanan filmde ise, Bamsı Beyrek karakterinin asıl hikayeye benzer olaylar yaşadığı görülmektedir. Uyarlanan filmde hikayenin ana temasının korunduğu ve filmde görsel olarak daha fazla hayal etme imkanı tanınmaktadır. Uyarlama filminde küçükte olsa farklar bulunmaktadır. Bu farklar, Bamsı Beyrek'in fazla naif olması, ismini geç alması, Yalancı Oğlu Yaltacık karakterinin başından beri Bamsı'nın arkadaşı olması ve Banı Çiçek'i elde edebilmek için Bamsı'yı hancerlemesi gösterilebilmektedir. Bununla birlikte Tekfur ve adamları yerine Şöklı Melik ve adamlarının filmde kullanılması, kırk güzel dadının tek dadı olması nedeni ile bazı karakterlerinde değişim gösterdiği görülmekte ve uyarlama filmine eklenmediği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte uyarlama filminin komedi unsuru olması nedeni ile karakterlere espiri katılarak asıl hikayedeki dramın ortadan kaldırılması sağlamaktadır. Sonuç olarak yinede hikayenin özünü bozmama çabaları uyarlama filminde kendisini hissettirmektedir. Hikayeden uyarlanan film benzer olarak kabul edilmektedir.

Dede Korkut Hikâyelerinden Seçilerek Uyarlanan Üç Filmdeki Karakterlerin Tabloda Gösterilmesi

Aşağıdaki tabloda Dede Korkut hikâyelerinden seçilerek uyarlanan üç film içerisinde bulunan karakterlerin değişim ve türüne göre tablosu bulunmaktadır.

Tablo 1. Dede Korkut Hikâyelerinden Seçilerek Uyarlanan 3 Filmdeki Karakterlerin Değişim Tablosu

Karakter	Film	Hikaye Karakter Türü	Film Karakter Türü	Değişim
Salur Kazan	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Ana Karakter	Ana Karakter	Aynı
Çoban	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Norm Karakter	Norm Karakter	Aynı
Burla Hatun	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Norm Karakter	Norm Karakter	Değişime Uğrayan
Uruz	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Norm Karakter	Norm Karakter	Değişime Uğrayan
Şöklı Melik	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Kart Karakter	Kart Karakter	Aynı
Bamsı Beyrek	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Fon Karakter		Eklenmeyen
Erlık Koca Oğlu Son Kulmaş	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Fon Karakter		Eklenmeyen
Salur Kazan'ın Kızı	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Fon Karakter		Eklenmeyen
Salur Kazan'ın Gelini	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Fon Karakter		Eklenmeyen

Tablo 1. Dede Korkut Hikâyelerinden Seçilerek Uyarlanan 3 Filmdeki Karakterlerin Değişim Tablosu (Devam)

Karakter	Film	Hikaye Karakter Türü	Film Karakter Türü	Değişim
Salur Kazan'ın Annesi	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Fon Karakter	Fon Karakter	Aynı
Kara Göne	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Fon Karakter	Fon Karakter	Aynı
Oğuz Beyleri	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Fon Karakter	Fon Karakter	Aynı
Demir Gücü	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Fon Karakter	Fon Karakter	Aynı
Kıyan Gücü	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Fon Karakter	Fon Karakter	Aynı
Fırıncı	Salur Kazan Zoraki Kahraman		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
Dünya İnsanları	Salur Kazan Zoraki Kahraman		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
Hancı ve Kızı	Salur Kazan Zoraki Kahraman		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
At hırsızları	Salur Kazan Zoraki Kahraman		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
Tepegöz	Salur Kazan Zoraki Kahraman		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
Gollom	Salur Kazan Zoraki Kahraman		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
Kuzgun	Salur Kazan Zoraki Kahraman		Kart Karakter	Filmde Oluşturulan
Hizmetçi Kız	Salur Kazan Zoraki Kahraman		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
Çocuklar	Salur Kazan Zoraki Kahraman		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
Cellat	Salur Kazan Zoraki Kahraman		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
Dedem Korkut	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Fon Karakter	Fon Karakter	Aynı
Şöklü Melik'in Adamları	Salur Kazan Zoraki Kahraman	Kart Karakter	Kart Karakter	Aynı
Deli Dumrul	Deli Dumrul	Ana Karakter, Kart Karakter	Ana Karakter	Aynı
Azrail	Deli Dumrul	Norm Karakter	Norm Karakter	Aynı
Duha Koca	Deli Dumrul	Fon Karakter	Norm Karakter	Değişime Uğrayan
Günççek	Deli Dumrul	Fon Karakter	Norm Karakter	Değişime Uğrayan
Deli Dumrul'un Kırk Yigidi	Deli Dumrul	Fon Karakter		Eklenmeyen
Deli Dumrul'un Annesi	Deli Dumrul	Fon Karakter	Norm Karakter	Değişime Uğrayan
Obada Bulunan Esnaf Halkı	Deli Dumrul		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
Şahin Bey	Deli Dumrul		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
Şahin Beyin Obası	Deli Dumrul		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan
Ayçiçek	Deli Dumrul		Fon Karakter	Filmde Oluşturulan

Tablo 1'de aktarılan Dede Korkut hikâyelerinden uyarlanan üç filmin karakter türleri ve değişimleri aktarılmaktadır. Tabloda Dede Korkut hikâyelerinden seçilerek uyarlanan filmlerin uyarlamaya aktarılırken değişimleri işlenmektedir. Ayrıca hikâye ve

filmde kullanılan karakter türleri yazılmaktadır. Kullanılmayan karakterlerin film karakter kutuları boş bırakılırken, hikâyede olmayan karakterlerin ise, hikâye karakter türü kutuları boş bırakılmaktadır. Tablo 4’te anlatılanlardan yola çıkılarak aşağıdaki 2. tabloda ise yukarıdaki tablonun verilerinin sayısal sonuçları açıklanmaktadır.

Tablo 2. Dede Korkut Hikâyelerinden Seçilerek Uyarlanan Üç Filmde Bulunan Karakterlerin Değişim Tablosunun Sayısal Sonuçları

Film Adı	Aynı Kalan	Değişime Uğrayan	Filme Eklenmeyen	Filmde Oluşturulan
Salur Kazan Zoraki Kahraman	10	2	4	10
Deli Dumrul	3	3	1	9
Bamsı Beyrek	9	3	5	1

Tablo 2’de aktarılan veriler incelendiğinde Dede Korkut hikâyelerinden seçilerek uyarlanan üç film içerisinde bulunan karakterlerin sayısal olarak karakter değişim sonuçları açıklanmaktadır. Dede Korkut hikâyelerinden seçilerek uyarlanan üç filmde aynı kalan karakterlerin 22 adet olduğu görülmekte olup, değişime uğrayan karakterler ise, toplamda 8 adet olduğu görülmektedir. Bunun dışında filme eklenmeyen karakterler 10 adet olarak görülürken, filmde oluşturulan karakterler ise, 20 adet olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Dede Korkut Hikâyelerinden Seçilerek Uyarlanan Üç Filmde Bulunan Karakterlerin Türüne Göre Tablosunun Sayısal Sonuçları

Film Adı	Hikâye	Film	Hikâye	Film	Hikâye	Film	Hikâye	Film
	Ana Karakter	Norm Karakter	Kart Karakter	Fon Karakter				
Salur Kazan	1	1	3	3	2	3	10	15
Deli Dumrul	1	1	1	4	1	2	5	8
Bamsı Beyrek	1	1	1	1	4	3	12	9

Tablo 3’te aktarılan veriler incelendiğinde Dede Korkut hikâyelerinden seçilerek uyarlanan üç hikâye içerisinde bulunan karakterlerin türleri sayısal olarak açıklanmaktadır. Ana karakterlerin uyarlama filmlerinde sayısal değişime uğramadığı görülmektedir. Norm karakterler incelendiğinde, Deli Dumrul film uyarlamasında norm karakterler artış göstermektedir, diğer iki uyarlamada ise norm karakterin sayılarının sabit kaldığı gözlemlenmektedir. Kart ve fon karakterler incelendiğinde ise, üç uyarlamada da değiştiği eksilip, arttığı gözlemlenmektedir.

Aşağıdaki tablolarda ise, araştırma kapsamı gereği kısıtlanması ve üç film içerisinde seçilerek filme uyarlanan karakterin benzerlik tabloları gösterilmektedir. Karakterler benzerlik tabloları sonucunda benzer ve az benzer olarak yazılarak araştırmanın sonuçlanması hedeflenmektedir. Her karaktere toplamda 15 soru sorulmaktadır.

Tablo 4. Dede Korkut Hikâyelerinden Seçilerek Uyarlanan Salur Kazan Zoraki Kahraman Filmindeki Karakterlerin Benzerlik Tabloları

Uyarlanan Filmin İsmi		Salur Kazan Zoraki Kahraman				
Sorular	Salur Kazan	Çoban	Burla Hatun	Uruz	Şöklü Melik	
1 Fiziksel özellikler ile benzerlik	Bilinmemektedir	Bilinmemektedir	Hayır	Bilinmemektedir	Bilinmemektedir	
2 Kişisel özellikler ile benzerlik	Evet	Evet	Hayır	Hayır	Evet	
3 Eylemler ile benzerlik	Evet	Evet	Hayır	Hayır	Evet	

Uyarlanan Filmin İsmi		Salur Kazan Zoraki Kahraman				
Sorular	Salur Kazan	Çoban	Burla Hatun	Uruz	Şöklü Melik	
4	İlişkiler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
5	Dil ile benzerlik	Evet	Evet	Hayır	Hayır	Hayır
6	Kültürel Özellikler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
7	Jest ve mimikler ile benzerlik	Evet	Evet	Hayır	Hayır	Evet
8	Yetenekler ve güçler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet
9	Ruh hali ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet
10	Köken hikâyesi ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
11	Amaç ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet
12	Sosyal bağlar ile benzerlik	Hayır	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
13	Kaderi ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
14	Kahramanın yolculuğu ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
15	Toplum içindeki rolü ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet

Tablo 4’te hazırlanan Salur Kazan; Zoraki Kahraman film uyarlamasında seçilen 5 karaktere sorulan 15 soruda Salur Kazan, Çoban ve Şöklü Melik karakterleri benzerlik taşıdıkları gözlemlenmekte, bunun dışında kalan Burla Hatun ve Uruz karakterlerinin az benzediği gözlemlenmektedir. Sorulan sorularda hikâyeden uyarlanan filmdeki Burla Hatun karakterinin fiziksel özellikleri bilinmekte, fakat Salur Kazan, Çoban ve Şöklü Melik ve Uruz karakterlerinin fiziksel özellikleri hikâyede geçmemektedir. Sorulan sorularda hikâyeden uyarlanan filmdeki Burla Hatun karakterinin fiziksel, kişisel, eylemleri ve buna benzeyen birkaç sorunun daha olumsuz gelmesi neticesinde az benzediği görülmektedir. Uruz karakterinin ise, bu yazılanların dışında duygusal ifade, yetenek, güç ve amaçları bakımından az benzediği gözlemlenmektedir.

Tablo 5. Dede Korkut Hikâyelerinden Seçilerek Uyarlanan Deli Dumrul Filmindeki Karakterlerin Benzerlik Tabloları

Uyarlanan Filmin İsmi		Deli Dumrul			
Sorular	Deli Dumrul	Duha Koca	Günççek	Azrail	
1	Fiziksel özellikler ile benzerlik	Evet	Bilinmemektedir	Bilinmemektedir	Bilinmemektedir
2	Kişisel özellikler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
3	Eylemler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
4	İlişkiler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
5	Dil ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
6	Kültürel Özellikler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
7	Jest ve mimikler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
8	Yetenekler ve güçler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
9	Ruh hali ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
10	Köken hikâyesi ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
11	Amaç ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
12	Sosyal bağlar ile benzerlik	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
13	Kaderi ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
14	Kahramanın yolculuğu ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet
15	Toplum içindeki rolü ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet

Tablo 5’te hazırlanan Deli Dumrul film uyarlamasında seçilen 4 karaktere sorulan 15 soruda Deli Dumrul, Duha Koca, Günçiçek ve Azrail karakterleri asıl hikâyedeki karakterler ile benzerlik taşıdıkları gözlemlenmektedir. Sorulan sorularda hikâyeden uyarlanana filmdeki Deli Dumrul ve Azrail karakterinin fiziksel özellikleri bilinmekte, fakat Duha Koca ve Günçiçek karakterlerinin fiziksel özellikleri hikâyede geçmemektedir

Tablo 6. Dede Korkut Hikâyelerinden Seçilerek Uyarlanan Bamsı Beyrek Filmindeki Karakterlerin Benzerlik Tabloları

Uyarlanan Filmin İsmi		Bamsı Beyrek				
Sorular	Bamsı Beyrek	Banı Çiçek	Yalancı Oğlu Yaltacık	Deli Karçar	Dedem Korkut	
1	Fiziksel özellikler ile benzerlik	Evet	Evet	Bilinmemektedir	Evet	Evet
2	Kişisel özellikler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
3	Eylemler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
4	İlişkiler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
5	Dil ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
6	Kültürel Özellikler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
7	Jest ve mimikler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
8	Yetenekler ve güçler ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
9	Ruh hali ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
10	Köken hikâyesi ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
11	Amaç ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
12	Sosyal bağlar ile benzerlik	Hayır	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
13	Kaderi ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
14	Kahramanın yolculuğu ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
15	Toplum içindeki rolü ile benzerlik	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet

Tablo 6’da hazırlanan Bamsı Beyrek film uyarlamasında seçilen 5 karaktere sorulan 15 soruda Bamsı Beyrek, Banı Çiçek, Yalancı Oğlu Yaltacık, Deli Karçar ve Dedem Korkut karakterleri hikâyedeki karakterler ile benzerlik taşıdıkları gözlemlenmektedir. Sorulan sorularda hikâyeden uyarlanana filmdeki Bamsı Beyrek, Banı Çiçek, Deli Karçar ve Dedem Korkut karakterinin fiziksel özellikleri bilinmekte, fakat Yalancı Oğlu Yaltacık karakterlerinin fiziksel özellikleri hikâyede geçmemektedir.

SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, Türk mitolojisi karakterlerinin Türk sinemasına yansımalarını incelemekte ve Türk sinemasının hangi mitolojik karakterleri kullanıp bu karakterleri nasıl yorumladığını ve nasıl modernleştirdiğini/uyarladığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu amaç çerçevesinde Son dönemde vizyona giren Türk mitolojisini konu alan filmlere bakıldığında Dede Korkut hikâyelerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu nedenle çalışmada, *Salur Kazan: Zoraki Kahraman* (2017), *Deli Dumrul* (2017) ve *Bamsı Beyrek* (2017) gibi Burak Aksak’ın yönetmenliğini yaptığı filmler incelenmek üzere seçilmektedir.

Bu çalışma, Dede Korkut hikâyelerinden uyarlanan üç farklı filmdeki karakterlerin benzerliklerini ve farklılıklarını incelemiştir. Tablolar, uyarlanan filmlerdeki ana, norm, kart ve fon karakterlerin türlerine göre karşılaştırılmasını sağlamıştır. Bulgular, her üç filmde de bazı karakterlerin uyarlanamadığını, yeni karakterlerin eklendiğini ve bazı karakterlerin değişime uğradığını göstermektedir.

Özellikle, ana karakterlerin ve norm karakterlerin genellikle uyarlanma sürecinde korunduğu, ancak kart ve fon karakterlerin değişebildiği görülmektedir. Bu analiz, uyarlanan filmlerin orijinal hikâyelerinden nasıl farklılık gösterdiğini ve hangi karakterlerin yeniden şekillendirildiğini ortaya koymaktadır.

Bu konu üzerine yapılan çalışmada örneklem olarak seçilen 3 (üç) filmde toplam 14 karakter analiz edilmektedir, bunlardan özellikle ana karakterlerin tam olarak benzediği görülmektedir. Filmlerde yer alan karakterlerden 12 tanesi hikâyedeki karakterleri yansıtırken, 2 karakterin az yansıttığı görülmektedir. Dolayısıyla çözümlenen karakterlerin büyük bir bölümü hikâyeleri ile benzerlik taşımaktadır. Çalışma “*Türk mitolojisinin Türk sinemasına uyarlanmasında, Dede Korkut hikâyeleri içerisinde bulunan karakterlerin sinema filmlerine yansımaları bulunmaktadır*” hipotezi doğrulamaktadır.

Çalışmada, Dede Korkut hikâyelerinden uyarlanan filmlerde karakterlerin başarılı bir şekilde yansıtıldığı görülmüştür. Bu karakterlerin sinemadaki temsili, izleyicilerin Türk mitolojisi ve kültürü hakkında bilgi edinmelerine ve bu mirasa olan ilgilerini artırmalarına katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, Türk mitolojisinin sinemadaki yansımaları, kültürel mirasımızı gelecek nesillere aktarmada önemli bir rol oynamaktadır. Türk sinemasında daha fazla mitolojik hikâyenin ve destanın uyarlanması, gençlerin bu değerleri tanımasını ve sevmesini teşvik edebilir.

Etik İlkeler

Bu araştırma kapsam olarak etik kurul onayı gerektiren bir çalışma değildir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmada, iki yazar eşit oranda katkı sunmuştur.

Çatışma Beyanı

Bu makalenin yazarları tarafından herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması belirtilmemiştir.

KAYNAKÇA

- Abdulla, K. (2012). *Mitten Yazıya veya Gizli Dede Korkut* (2. Baskı). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Bayrak, T. (2014). Sinemada Karakter Olgusu: Bir Karakter Oyuncusu Olarak Sadri Alışık. *Turkish Online Journal Of Design Art And Communication*, 4(2), 105-122.
- Bazin, A. (2022). *What Is Cinema? 'Sinema Nedir?'* (Çev: İ. Şener) Doruk Yayınları.
- Beğenç, C. (1967). *Anadolu Mitolojisi*. İstanbul: Milli Eğitim Basım Evi.
- Bordwell, D., & Thompson, K. (2009). *Film Sanatı* (1. Baskı). (Çev: E. Yılmaz, ve E. S. Onat) Deki Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2018). *Halk Edebiyatına Giriş II*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Çöm, Ş. (2023). Sinema ve Mitoloji İlişkisi Çerçevesinde Alev Almış Bir Genç Kızın Portresi Filminin Analizi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(86), 584-597.

- Ergin, M. (2003). *Dede Korkut Kitabı*. İstanbul: Hisar Yayınları.
- Ferro, M. (2017). *Sinema ve Tarih* (1. Baskı). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Google_Play (2017). *Deli Dumrul*. <https://play.google.com/store/movies/details?id=abqsbwfp2e> (Erişim Tarihi: 05. 20. 2023)
- Gündüz, E. (2018). Nar ve Matrix Filmleri Ekseninde Mitolojinin Modern Enstrümanı Olarak Sinema. *Gordon Dergisi*, (3), 48-75.
- Güleryüz, N. (2021). Roman Unsurlarında ‘Karakter’. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*,8(66), 316-321.
- Ilıcak, N. G., & Bal, F. (2020). Dede Korkut Kitabı’ndaki Hikâyelerin Benlik Saygısına Etkisi Üzerine Bir Çalışma. *Akademik Hassasiyetler*, 7(13), 297-310.
- İmdb (2017). *Dede Korkut Hikâyeleri: Bamsı Beyrek*. <https://www.İmdb.com/title/tt11918720/> (Erişim Tarihi: 05. 27. 2023)
- Karataş, E. (2014). Çocuk Edebiyatında “Karakter” Kavramı. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (33), 60-79.
- Köse, S. (2020). Dede Korkut Kitabı’nı Kaos ve Kozmos Bağlamında Okuma. *Millî Folklor*, 16(125), 71-81.
- Köseoğlu, H. (2017). *Dede Korkut* (1. Baskı). Ankara: Maske Kitap.
- Anaran, A. Ş. (2012). *Sinemaya Giriş* (1. Baskı). İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Parlak, F. (1999). *Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türk Tarihindeki Yeri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Roux, J.-P. (2011). *Eski Türk Mitolojisi*, (1. Baskı). (Çev. M. Y. Sağlam), Ankara: Bilgesu.
- Shahgoli, N. K., Yaghoobi, V., Aghatabai, S., & Behzad, S. (2019). Dede Korkut Kitabı'nın Gülbent Yazması: İnceleme, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 147-379.
- Teyek, S. (2017). *Dede Korkut Hikâyeleri-Dede Korkut Boyları* (2. Baskı). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Ültay, E., Akyurt, H., ve Ültay, N. (2021). Sosyal Bilimlerde Betimsel İçerik Analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Youtube: (2018). *Bamsı Beyrek*. <https://www.Youtube.com/watch?v=kdi-wakbrbw> (Erişim Tarihi: 05. 27. 2023)
- Youtube (2020). *Salur Kazan Türk Komedi Filmi*. <https://www.Youtube.com/watch?v=heqq-g9wpmu> (Erişim Tarihi: 05. 20. 2023)
- Zeyrek, Y. (2015). *Dede Korkut Kitabı*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

One of the most important works of Turkish mythology, the Dede Korkut stories, are epic narratives that reflect the worldview and way of life of the Oghuz Turks. These

stories are essential to Turkish culture and history and are adapted into cinema to be presented to modern audiences. Film adaptations of the Dede Korkut stories bring the Turkish deep-rooted connection of the people to their historical heritage, connecting it with contemporary viewers.

This study aims to analyze the characters in three films adapted from the Dede Korkut stories, examining their contributions to the plot and transformations. The characters will be classified as main, norm, card, and function characters, and the impact of each character on the narrative will be evaluated within this classification. Furthermore, the study will analyze whether these characters remain faithful to their roles in the original stories and how they have been transformed into a cinema.

This analysis will provide a foundation for understanding how mythological narratives are transformed in cinema and how they are conveyed to the audience. The use of mythology in film plays a vital role in preserving cultural heritage and transmitting it to new generations. In this context, film adaptations of the Dede Korkut stories will demonstrate how Turkish mythology and cultural values are reinterpreted and preserved in the modern age. The findings of this study will highlight the role of cinema in safeguarding cultural heritage and its transmission to future generations, providing a broader understanding of the interaction between cinema and mythology.

Method

The study addresses the interactions between Turkish mythology and cinema and examines how the characters within mythology are reflected in cinema. A content analysis guide is developed in the study to analyze the characters, and analyses are conducted accordingly. Content analysis is known as a method used to examine the content of a text or visual work in detail to understand and interpret its themes, motifs, symbols, and narratives (Ültay, E. et al., 2021, s.190). Character analysis is considered an analytical method that examines the characters' behaviors, personality traits, and relationships in work, contributing to a deeper understanding of the story. It is used to deeply explore the character by evaluating their external appearance, clothing, facial expressions, gestures, and other physical features. Additionally, it helps analyze linguistic elements such as the character's use of language, speech style, accent, or discourse style (Bayrak, 2014, s.106).

To conduct character analysis in this study, three stories from the Dede Korkut tales, which share the same name as the films, are summarized first. Then, the films are summarized, and similarities or differences between the adaptation and the original story are presented. The characters in the Dede Korkut stories films are compared with those in the original stories and their physical, sociological, and psychological features are analyzed. The content analysis guide prepared for the characters is used in the section to evaluate the data and findings. The characters adapted from the story to the film are compared, and the prepared questions are applied to the selected characters to determine any similarities.

Findings

This study examined the similarities and differences between the characters in three different films adapted from the Dede Korkut stories. Tables provided a comparison of the adapted films' main, norm, card, and function characters based on their types. The findings show that in all three films, some characters were not adapted, new characters were added, and some characters underwent changes. Specifically, it was observed that

the main characters and norm characters were generally preserved during the adaptation process, while the card and function characters were subject to change. This analysis reveals how adapted films differ from the original stories and which characters have been reshaped.

Conclusion and Discussion

In the study conducted on this topic, fourteen characters from three selected films are analyzed, focusing on the main characters, which closely resemble their counterparts in the original stories of the characters in the movies; twelve reflect the characters from the stories, while two characters show less resemblance. Therefore, most of the analyzed characters share similarities with the stories. The study confirms the hypothesis that "there are reflections of the characters from the Dede Korkut stories in the cinematic adaptations of Turkish mythology into Turkish cinema.